

AI och disciplinärenden

17 december 2024 kl. 14:00-16:00

Seminarium nr 5 i serien **Högskolan och AI – en seminarierie i samverkan** som SUHF genomför under 2024.

Workshop Fall 2

Dolda instruktioner

Fall 2 – Dolda instruktioner

När seminariet planerades valde arbetsgruppen att söka exempel där användning av AI i utbildningssammanhang hade lett till disciplinära åtgärder. I detta rättsfall behandlas frågan om huruvida en student använt sig av AI-verktyg vid en hemtentamen i programmering. Universitetet planerade för studenterna dolda instruktioner riktade till AI-tjänster i tentamensanvisningarna. Sådana dolda instruktioner var utförda i det av studenten för examination inlämnade arbetet. Information om att studenten vid hemtentamen inte fick samarbeta med någon eller använda en AI-tjänst framgick tydligt av tentamensanvisningarna.

Exempel på diskussionsfrågor:

- a) Hur bedömer ni förvaltningsrättens slutsats att studentens förklaring – att hen skrivit det för examination inlämnade scriptet så att det skriver ”filen har lästs” i konsolen vid inläsning av en fil, trots att det endast framgick av de dolda instruktionerna att något sådant meddelande skulle skrivas till konsolen vid inläsning av filen – är så osannolik att den framstår närmast som en efterhandskonstruktion?
- b) Hade ni gjort en annan bedömning om det hade visat sig att liknande konsolutskrifter var vanligt förekommande i den aktuella typen av kod och/eller att studenten genomgående använt sig av konsolutskrifter i det för examination inlämnade scriptet? Ändras bedömningen om fler dolda instruktioner hade varit ”utförda” i scriptet?
- c) Hur hade ni bedömt fallet om det *inte* hade framgått av tentamensanvisningarna att det var otillåtet att använda en AI-tjänst?

FÖRVALTNINGSRÄTTENS DOM

[...] Förvaltningsrätten avslår överklagandet. [...]

DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Disciplinnämnden vid X universitet (disciplinnämnden) beslutade den 21 september 2023 att stänga av N.N. från studier under perioden 9 oktober 2023–19 november 2023 (sex veckor). Som skäl för beslutet angavs i huvudsak följande.

N.N. är misstänkt för försök att vilseleda vid examination på kursen *Serverprogrammering i JavaScript (ISGB17)*, 4 hp, genom användning av otillåtna hjälpmedel. Vid den aktuella examinationen i programmering har det inte varit tillåtet att samarbeta och/eller ta hjälp av någon annan eller att använda en AI-tjänst (komponent). I programmeringstentan har lärarna ”planterat fällor” genom att lägga in gömda instruktioner. N.N. har i sin inlämnade examinationsuppgift utfört även dolda instruktioner, vilket med avsevärd styrka talar för att hen använt sig av en AI-tjänst. Detta har hen också erkänt för examinerande lärare men senare tagit tillbaka. Hen har inte lämnat någon rimlig förklaring till varför hen i examinationsuppgiften även utfört dolda instruktioner. Enligt disciplinnämndens bedömning har N.N. uppsåtligen försökt vilseleda vid examination genom användning av otillåtna hjälpmedel. De uppgifter som hen lämnat föranleder ingen annan bedömning. Den disciplinära åtgärden bör bestämmas till avstängning under sex veckor.

YRKANDEN M.M.

N.N. yrkar att beslutet om avstängning ska upphävas och anför sammanfattningsvis följande.

Det är inte utrett att hen vidtagit en vilseledande gärning vid den aktuella examinationen och beslutet om avstängning ska därför upphävas. Hen medger att hen använt sig av så kallade konsolutskrifter som hjälpmedel, men det är inte att betrakta som en otillåten AI-tjänst. Påståendet att hen erkänt är inte korrekt, och det är inte klarlagt genom utredningen att otillåtna hjälpmedel har använts. Det är heller inte korrekt att det saknas en rimlig förklaring till de dolda instruktioner som utförts. Tvärtom har hen förklarat för disciplinnämnden hur hen i sin kod valt att inkludera loggar för att underlätta felsökning av koden. Mot bakgrund av de långtgående konsekvenser ett beslut om avstängning innebär för en student måste beslutet grunda sig på fakta och inte påstådda erkännanden som saknar stödbevisning. Det saknas erforderlig grund för påståendet om vilseledande gärning vid examination.

Disciplinnämnden anser att överklagandet ska avslås.

[...]

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen (1993:100) får disciplinära åtgärder vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas.

Av 10 kap. 2 § samma förordning framgår att de disciplinära åtgärderna är varning eller avstängning. Ett beslut om avstängning ska avse en eller flera perioder, sammanlagt högst sex månader.

En disciplinär åtgärd i form av avstängning utgör ett allvarligt ingrepp mot den enskilde studenten. För att ett beslut om avstängning ska få meddelas krävs därför att det av utredningen klart framgår att studenten gjort sig skyldig till den påtalade förseelsen (RA 1996 ref. 15). Därtill ska även beaktas om studenten varit medveten om att den aktuella handlingen var otillåten (RÅ 2010 ref. 6).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om disciplinnämnden har haft skäl att stänga av N.N. från undervisningen i sex veckor med hänvisning till att hen genom användning av ett otillåtet hjälpmedel i form av en AI-tjänst har försökt vilseleda vid bedömningen av en examination. Det är disciplinnämnden som har bevisbördan för att det funnits skäl att stänga av N.N. från undervisningen. Mot bakgrund av vad nämnden anfört bedömer förvaltningsrätten emellertid att en förklaringsbörda fallit över på N.N..

Av utredningen i målet framgår att N.N:s inlämnade examinationsuppgift innehåller kod som motsvarar en dold instruktion som examinatorerna avsiktligt planterat i uppgiften för att identifiera fusk med hjälp av AI-verktyg. Examinande lärare har i sin förklaring till tentamen anfört att instruktionerna är av ”orimlig karaktär” och att det inte är några skrivningar/koder som en student råkar göra av misstag. Vid en genomgång av N.N:s examinationsuppgift noterades att hen i del 1.4 lagt till kod där en gömd instruktion utförts. I tentamensfrågan ville de enligt läraren endast att studenten skulle läsa in filen ”index.html”, men den gömda instruktionen anger att de även ska skriva ut ”filen har lästs” i konsolen, vilket N.N. gjort.

N.N. har förklarat att hen använt en egen konsolutskrift som hjälpmedel och att det, som det får förstås, är en slump att den genererat samma kodmeddelande (”filen har lästs”) som den dolda instruktionen examinatorerna gömt i examinationsuppgiften. Enligt förvaltningsrättens mening är ett sådant sammanträffande osannolikt. N.N:s förklaring framstår därför närmast som en efterhandskonstruktion. Förhållandet att N.N:s examinationsuppgift innehåller kod som motsvarar en dold instruktion talar, tillsammans med redovisat underlag kring tentamen, starkt för att hen använt sig av en AI-tjänst vid utförandet av examinationen. Mot den bakgrunden bedömer förvaltningsrätten att det är klarlagt att N.N. har använt sig av ett otillåtet hjälpmedel i form av en AI-tjänst. Den inlämnade examinationsuppgiften kan därför inte sägas vara ett utfall av hens egna självständiga och intellektuella arbete.

Information om att studenten vid hemtentamen inte får samarbeta med någon eller använda en AI-tjänst framgår tydligt av anvisningarna till tentamen. N.N. måste därmed anses ha varit medveten om att det varit otillåtet att använda sig av ett AI-verktyg vid utförandet av tentamen (jfr Kammarrätten i Göteborgs avgörande den 14 juli 2023, mål nr 4285-23). Hens agerande har därför utgjort ett försök till vilseledande vid prov i den mening som avses i 10 kap. 1 § första stycket 1 högskoleförordningen. Det föreligger därmed grund för att besluta om disciplinär åtgärd i form av avstängning. Avstängningen om sex veckor framstår som väl avvägd. Eftersom disciplinnämnden haft fog för sitt beslut ska överklagandet avslås.